

למאן דיתיב אבכא: אין בגידין בנותן טעם!

כי אתו לקמיה דרבי אמי לשאלו בדין נותן טעם בגיד, הוה משרר להו היה משלחם לקמיה דרבי יצחק בן חלוב, דמורי בה להיתירא, משום דרבי יהושע בן לוי,

וליה, לרבי אמי עצמו, לא סבירא ליה לאכשרינהו, אלא כיון דמשמיה דרבי יהושע בן לוי שרי ליה לא מחי רבי אמי בהדייהו!

והלכתא — אין בגידין בנותן טעם.

שנינו במשנה: גיד הנשה שנתבשל.

והוינן בה: וליבטול ברובא כשאינו מכיר את הגיד בתוך התערובת?

ק-א ומשנינן: "בריה" שאני!

שנינו במשנה: וכן חתיכה של נבלה שנתבשלה עם החתיכות. בזמן שמכירן — בנותן טעם ואם לאו, כולן אסורות!

מדאורייתא, כל דבר איסור שהתערב ברוב היתר מתבטל ברוב, אלא שהחמירו חכמים לאיסור "דבר חשוב" שהתערב ברוב, שלא יתבטל.

ונחלקו, במשנה במסכת ערלה, חכמים ורבי מאיר מהו "דבר חשוב" שאינו מתבטל ברוב. לחכמים יש ששה דברים חשובים ביותר שאינן מתבטלין, ואילו אליבא דרבי מאיר דבר שנוהגים למנות כל יחידה ממנו בתור יחידה נפרדת, הרי הוא דבר חשוב.

ונחלקו רבי יוחנן וריש לקיש בביאור דברי רבי מאיר.

לדעת רבי יוחנן, רק דבר שהוא כה חשוב, עד שהכל מוכרים אותו במנין, ואין כלל אנשים שמוכרים אותו באומד, רק הוא נקרא "דבר חשוב" שאינו מתבטל ברוב, אבל אם יש אנשים שאין מחשיבים אותו כל כך ומוכנים למכור אותו באומד בלי למנות כל יחידה בפני עצמה, אין הוא נקרא "דבר חשוב", אלא הרי הוא מתבטל ברוב.

וכך אמר רבי מאיר אליבא דרבי יוחנן: "את שדרכו למנות", דהיינו, שכך היא דרכו אצל כל האנשים, להמכר אך רק במנין, הוא הנקרא "דבר חשוב".

ואילו ריש לקיש סובר שדי בכך שיש אנשים המוכרים אותו במנין כדי להחשיבו, על אף שיש אנשים אחרים שמוכרים אותו באומד.

וכך אמר רבי מאיר אליבא דריש לקיש: "כל שדרכו לימנות", והיינו, כל דבר שיש שמונים אותו הרי הוא חשוב, על אף שאין כל האנשים מונים אותו.

מחלוקתם של חכמים ורבי מאיר נשנתה במסכת ערלה ביחס לחבילות תלתן, שהיו אסורות בהנאה משום כלאי הכרם, והתערבו בחבילות היתר.

אליבא דחכמים מתבטלים חתיכות התלתן האסורות ברוב של אחד למאתים [כדין כלאי הכרם שזהו השיעור לביטולן ברוב], משום שאין חבילות התלתן בכלל ששת הדברים החשובים מאד, ואילו רבי מאיר אומד שאינן מתבטלות ברוב כיון שדרך בני אדם למנותן.

והשתא ווינן בדברי המשנה שחתיכת נבלה אינה מתבטלת ברוב.

מתבטלת ברוב.

דאי אשמעינן גיד הנשה בלבד, הוה אמינא משום ד"בריה" היא, ומכח חשיבותה של בריה היא אינה מתבטלת, אבל חתיכה אימא לא חשיבא ותיבטל.

ואי אשמעינן חתיכה, הוה אמינא דחשיבותה היא הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים, אבל גיד הנשה אימא לא חשיב ויבטל, הילכך צריכא לאשמעינן תרוייהו.

דרש רבה בר בר חנה: חתיכה של נבלה ושל דג טמא הניכרת בתערובת — אינה אוסרת בפליטתה את התבשיל עד שתתן [והיינו, שיש בכוחה ליתן] טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות שבקדרה.

אוקי רב אמורא עליה, העמיד רב מתורגמן, שיעמוד לפניו, וידרוש וישמע לרבים שאין הלכה כדברי רבה בר בר חנה, אלא — כיון שנתנה חתיכת הנבילה טעם בחתיכה של בשר היתר הסמוכה אליה, הרי החתיכה עצמה של ההיתר, שנבלע בה טעם נבלה, נעשית כאילו היא עצמה נבלה, ואוסרת חתיכת ההיתר הבלועה בטעם נבלה את כל החתיכות כולן — מפני שהן מינה של חתיכת ההיתר. וקא סלקא דעתין שטעם הדבר הוא, משום שמין במינו לא בטל, ואפילו היה בכלל חתיכות ההיתר די חתיכות בכדי לבטל את שתי החתיכות של הנבילה ושל החתיכה שבלעה ממנה.

ואיירי בכגון שחתיכת ההיתר היתה סמוכה לחתיכת הנבלה תמיד, או שנבטלה חתיכת ההיתר עמה תחילה, לפני שהיה ששים בקדרה כנגד חתיכת הנבלה, ואחר כך נתן

אמאי אסורות כל החתיכות שהתערבה בהן חתיכת הנבילה? ותבטיל חתיכת הנבילה ברובא דחתיכות היתר!?

וכי תימא, שחתיכת נבילה מיקרי דבר חשוב, והוא כחבילת תלתן האסורה שהתערבה בחבילות היתר שאינה מתבטלת אליבא דרבי מאיר משום חשיבותה, שכן דרך בני אדם למנות חבילות תלתן, וכמו כן כאן, יש בני אדם שדרכם למנות חתיכות בשר.

הרי הניחא למאן דאמר [ריש לקיש] "כל שדרכו לימנות" שנינו בדברי רבי מאיר, והיינו שיש אנשים שמונים אותן, הוא הדין הכא בחתיכות בשר, יש אנשים שדרכם למנות את חתיכות הבשר, כל יחידה בנפרד, כאשר הם מזמנים אורחים. ומונים את חתיכות הבשר לפי מנין האורחים. הילכך, חשיבא האי חתיכת בשר נבילה ואינה מתבטלת ברוב.

אלא למאן דאמר [רבי יוחנן] "את שדרכו לימנות" שנינו בדברי רבי מאיר, והיינו דוקא דברים המיוחדים למנין, שהכל נוהגים למנותן [כגון תבלין] הוא דאינן מתבטלין ברוב, אבל דברים שלעתים מתייחסים אליהם גם באומד הרי הם מתבטלים ברוב, מאי איכא למימר? שהרי חתיכות בשר לפעמים מתייחסים אליהן באומד ולא במנין!?

ומשינינן: שאני חתיכה של בשר, שיש לה חשיבות אחרת, הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים, ומכח חשיבות שכזו היא אינה מתבטלת ברוב.

וצריכא לאשמעינן שגיד הנשה אינו מתבטל ברוב, וכמו כן שחתיכת נבילה אינה

ההיתר, שכולן חתיכות בשר הן, ואם כן, היא עצמה אוסרת את כל החתיכות מהדין של "מין במינו לא בטיל"?

אמר ליה אביי לרב ספרא: הכא במאי עסקינן, בשקדם ופלקו לחתיכת האיסור, וכן סילק את הרוטב מהקדרה לפני שנתן בה את חתיכות ההיתר, ונשארה בקדרה רק חתיכת ההיתר הבלועה בטעם האיסור, וקא משמע לן שהרי היא חוזרת ואוסרת את שאר החתיכות בפליטתה כאילו היא היתה נבלה בעצמה.

והיינו, שאפילו אם היא עצמה ניכרת, ואפשר לסלקה, עדיין אסורות כל החתיכות שבקדרה מכח פליטתה, כאילו היא בעצמה

לקדרה את חתיכות ההיתר האחרות.⁽¹¹⁾

אמר ליה רב ספרא לרב: מכדי, רב דאמר חתיכת ההיתר נעשית בעצמה נבלה, ואוסרת את שאר החתיכות מדין "מין במינו לא בטיל", כמאן אמרה לשמעתייה? — כרבי יהודה, דאמר מין במינו לא בטיל.

ואם כן, **מאי איריא** דנקט רב בדבריו **כי נתנה** חתיכת הנבלה **טעם** בחתיכת ההיתר, נאסרה החתיכה עצמה כנבלה ואוסרת את שאר חתיכות ההיתר? והרי **אפילו כי לא נתנה** חתיכת הנבלה **טעם** בחתיכת ההיתר, **נמי** לא בטלה חתיכת הנבלה המעורבת בחתיכות בשר ההיתר! שהרי חתיכת הנבלה עצמה גם היא נחשבת למינייהו דחתיכות

לחפצא של איסור, אלא כל מה שאמר רב הוא, שאם הנבילה נתנה טעם בחתיכת היתר, נחשב האיסור כאילו הוא קיים בעין, ולכן הוא אוסר במין במינו אפילו במשהו, אבל בשאינו מינו הוא אינו אוסר אם יש ששים כנגד הטעם, על אף שאין ששים כנגד חתיכת ההיתר.

ורע"א [דרוש וחידוש לחולין קה א] דן לפי שיטת **רבינו שמואל**, שדבר המקבל טעם איסור נעשה המקבל כשם האיסור של הטעם הבלוע בו, וכגון יין נסך הנבלע במים, נחשבים המים כאיסור נסך, והם נחשבים כמין במינו לגבי מים אחרים, האם הם הופכים לשם "מים נסך", או רק נאסרים "מכח יין נסך", ונפקא מינה לגבי המים הללו אם יאסרו מים אחרים **אפילו באלף**, כדין יין נסך שאינו בטל אפילו באלף.

וכתב רע"א: הגע עצמך! ירק שבלע יין נסך בנותן טעם, ונתערב בירק אחר, וכי בזה נוכל לומר ולקרוא על הירק שם נסך, ולומר דלא בטל?! דהא לא שייך "ירק נסך"!

11. בביאור שיטת רב שחתיכה עצמה נעשית נבילה מצינו כמה ביאורים בדברי רבותינו הראשונים.

המאירי בשם רש"י, וכן התוס' בשם **רבינו תם**, וכן **הריטב"א**, מבארים את דברי רב, שכל חתיכת היתר שקיבלה טעם מן הנבילה, נעשית חתיכת ההיתר כנבילה עצמה, ולכן היא אוסרת כל החתיכות שהן ממינה, אפילו הן אלף, כדין מין במינו, וכמו כן, אם התבשלה החתיכה עם חתיכות אחרות שאינן ממינה, הרי אפילו אם יש בחתיכות האחרות ששים כנגד הטעם של האיסור שבלעה החתיכה, אך אין בהן ששים כנגד החתיכה עצמה, נאסרות כל החתיכות, כיון שאנו מחשיבים את החתיכה שנעשה כנבילה כאילו היא הנבילה בעצמה, ולא שאנו אוסרים אותה מחמת הטעם של הנבילה הבלוע בה.

התוספות מביאים את שיטת **רבינו אפרים** שרק לגבי איסור של בשר בחלב אנו אומרים שהחתיכה עצמה נעשית נבילה, אבל בשאר האיסורים אין החתיכה של ההיתר נעשית

היתה נבלה, ואשמענין דחתיכה שבלעה טעם איסור, היא עצמה נעשית נבלה, ולאסור בכך את חברותיה בפליטתה!

ב-ק **רבא אמר: אפילו תימא לא קדם וסלקו** לאיסור, אין בכוחה של חתיכה הנבלה לאסור את כל חתיכות ההיתר מדין מין במינו, ואין הן נאסרות אלא מכח חתיכת ההיתר הראשונה שבלעה מחתיכת הנבלה.

שהרי בתחילה היתה התערובת מורכבת מחתיכת נבלה ומחתיכה כשרה ומרוטב וקיפה, ובאותה שעה היתה באותה קדרה תערובת של מין במינו [נבלה בכשרה] ודבר אחר [רוטב וקיפה], וכל תערובת שיש בה עירוב של מין ומינו ודבר אחר, אמרינן — סלק את מינו [ההיתר] והחשיבהו כמי שאינו מצוי עתה בתערובת, ושאיין מינו של האיסור — רב עליו, ומבטלו!

והיינו, כיון שמין ההיתר שהוא ממינו של האיסור אינו מבטל את האיסור, ומצד שני הוא אינו מוסיף על איסורו, חשבינן להיתר שהוא מינו כאילו הוא מסולק מהקדרה, והאיסור בטל ברוב ההיתר שאינו מינו!

והכא נמי, בשעה שהתערבה הנבלה בכשרה, והיו בקדרה גם רוטב ותבלינים, והם היו הרוב, היתה צריכה חתיכת הנבלה להתבטל ברוב ההיתר של הרוטב והתבלינים, אילולי שנבלע פליטתה בחתיכת ההיתר הסמוכה לה, ומעתה שבלעה חתיכת ההיתר מפליטת חתיכת הנבלה מצטרפת חתיכת ההיתר שנחשבת כנבלה לחתיכת הנבלה כאילו יש כאן שתי חתיכות נבלה. ואף שיצטרפו לקדרה עוד חתיכות היתר ועוד מים וקיפה אין שתי החתיכות [הנבלה, והחתיכה שנעשית לנבלה] מתבטלות ברוב, כי אין

במים ובקיפה רוב של ששים כנגד שתי החתיכות. ואילו חתיכות ההיתר שהצטרפו, אפילו יש בהן ששים כנגד שתיהן, אין בכוחן לבטל את שתי החתיכות שהרי הן מין במינו!

מתניתין:

איסור גיד הנשה נוהג בטהור, ואינו נוהג בטמאה!

רבי יהודה אומר: נוהג אף בטמאה!

אמר רבי יהודה: והלא מבני יעקב ואילך נאסר גיד הנשה באכילה לבני ישראל, ועדיין בהמה טמאה היתה מותרת להן לבני ישראל, שהרי לא נאסרו באכילתה עד מעמד הר סיני, ואם כן, אמאי לא נאסר מאותה עת גם גיד הנשה דבהמה טמאה, דמאי שנא מבהמה טהורה?!

אמרו לו חכמים לרבי יהודה: רק בסיני נאמר איסור אכילת גיד הנשה, אלא שנכתב [לאחר שנאמר בסיני] במקומו, בפרשת פגישת המלאך ויעקב אבינו.

וכך מתפרש המקרא: על כן, הוזהרו בני ישראל, בהר סיני, שלא לאכול את גיד הנשה.

גמרא:

קא סלקא דעתין דהא דמחייב רבי יהודה על אכילת גיד הנשה של טמאה, תרתי מחייב, גם משום אכילה של טמאה וגם משום אכילת גיד הנשה.

והוינן בה: וכי סבר רבי יהודה דאיסור חל